

Augļkopjiem talkā nāk ceļvedis

Otrdien pulcējās Latvijas Valsts Augļkopības institūta (LVAI) zinātnieki un viņu kolēģi no Lietuvas, kā arī augļu audzētāji no visas Latvijas, lai rezumētu vairāku gadu kopīgā darba rezultātus, no kuriem vieni no būtiskākajiem ir jaunu grāmatu izdošana, semināru un pieredzes apmaiņas braucienu organizācija.

Visas šīs aktivitātes ir notikušas Latvijas - Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2007. - 2013. gadam projekta «Tehnoloģiju pārneses centra izveide augļkopībā» ietvaros. Tajā paveiktais tika rezumēts Jelgavā rīkotajā noslēguma konferencē.

Zinātnieki stāstīja par rīkotajiem semināriem, apmācībām un praktiskajām nodarbībām, kuras notika abās valstīs. Gūtajās atziņās, kas smeltas, apmeklējot vairākas augļkopības saimniecības Lietuvā, dalījās Jelgavas novada zemnieku saimniecības «Akmentiņi» saimniece Dace Drošprāte.

Tomēr viens no svarīgākajiem šī projekta ieguvumiem ir vairāku ļoti noderīgu grāmatu izdošana gan latviešu, gan lietuviešu valodā. Latvijā tā ir LVAI zinātnieku izstrādātā rokasgrāmata «Ceļvedis komerc-augļkopībā».

Stāstot par to, institūta vadošā pētniece MĀRA SKRĪVELE uzsvēra, ka, lai arī šī lāsāmviena adresēta galvenokārt tiem, kuri vēlas stādīt jaunus komercdārzus, tomēr tā noderēs arī jau ražojošo stādījumu saimniekiem. Grāmatā apkopota pēdējo desmit gadu laikā iegūtā pieredze komercdārzu veidošanā - gan biežāk pieļau-

Konferences dalībnieki mirkli pirms tās sākuma. LVAI direktore Edīte Kaufmane (otrā no kreisās) vēlāk atzina, ka ir gandarīta par projekta ietvaros paveikto.

ties kļūdas, gan pozitīvā pieredze.

- Šeit atrodami dati par to, kuras no augļkokiem un arī ogulāju šķirnēm piemērotas plašākai audzēšanai, kuras - tikai lokālam tirgum. Ir aprēķini par ražas vākšanai vajadzīgo darbaspēku un glabāšanai nepieciešamo taru, glabātuvju lielumiem, jaunākās atziņas, kas gūtas zinātniskajos pētījumos. Pieļauju, ka šobrīd šī varētu būt viena no noderīgākajām grāmatām, ko vajadzētu izlasīt tiem cilvēkiem, kuri vēlas racionāli saimniekot savā augļdārzā.

Vidēji - trīs hektāri

Tā kā projektā bija iesaistīti divu valstu zinātnieki, interesanti bija salīdzināt viņu stāstījumu par situāciju augļkopības zinātnē un nozarē Latvijā un Lietuvā. Tiesa, raksturojot nozari, tika izmantoti

2009. gada dati, tomēr, kā norādīja LVAI direktore EDĪTE KAUFMANE, «nekādas radikālas izmaiņas Latvijā pa šo laiku nav notikušas».

Viņa pastāstīja, ka Latvijā ar augļkopību nodarbojas apmēram 800 saimniecību, kuras apsaimnieko aptuveni 3000 ha lielas augļdārzu platības. Vidējais dārza lielums ir trīs hektāri, bet lielāko - 15 - 20 hektāru.

- Uzskatu, ka nozarei kā vienam no uzņēmējdarbības veidiem ir labs nākotnes potenciāls. Pirmām kārtām jau tadē, ka iegūtā produkcija un tās izmantošanas veidi ir ļoti daudzveidīgi: realizēt var gan svaigus augļus, gan pārstrādāt tos ievārījumos, bieženos, sukādēs un citos našķos. Nepārtraukti notiek darbs pie jaunu, inovatīvu un perspektīvu produktu veidu izstrādes. Jāpiebilst arī, ka pieprasījums pēc vietējiem aug-

ļiem aizvien pieaug. Būtiski ir arīdzan tas, ka no viena hektāra lielas dārza platības var gūt salīdzinoši augstus ienākumus.

Edīte Kaufmane uzsvēra, ka ikvienā no Latvijas reģioniem ir augļkopības nozares saimniecības, kuras veiksmīgi attīstās, tādēļ tās var kalpot kā pozitīvs piemērs. Stāstot par Zemgali, tika minētas «Ābelītes» Bauskas novada Ceraukstē, «Osīši» Jelgavas novada Sesavā un «Klīves» Elejā.

Ir jākooperējas

Savukārt kā potenciālos minusus nozares attīstībai viņa akcentēja lielos kapitālieguldījumus, kas nepieciešami stādījumu izveidei, salīdzinoši ilgo laika periodu, līdz jaunais dārzs sāk attaisnot veiktos ieguldījumus, kā arī lielo zināšanu dau-

(Vēl - 4. lappusē)

Indras Cehanovičs foto

Augļkopjiem talkā nāk ceļvedis

Institūta zinātnieks Edgars Rubauskis (no kreisās) konferences dalībniekiem stāstīja par projekta Latvijā sniegtajām iespējām.

(Sākums 1. lappusē)

dzumu, kas vajadzīgs, lai veiksmīgi saimniekotu. To trūkumu varētu kompensēt apmācību un konsultāciju sistēmas izveide, bet Latvijā tādas nav.

Vēl viens negatīvs faktors - kooperācijas trūkums. Tas ir būtiski, jo «lieliem spēlētājiem» izturēt tirgus konkurenci ir vieglāk. Kā pozitīvs piemērs tam tika minēts Dienvidtiroles apgabals Austrijā. Tieši pateicoties kooperācijai, tur dzīvojošie lauksaimnieki šobrīd ir panākuši, ka reģions ir otrs lielākais ābolu ražotājs Eiropā, piekāpjoties vien Polijai.

Līderos joprojām 'Aukšis'

Lietuviešu zinātnieks NORBERTS USELIS savukārt pastāstīja, ka Lietuvā šobrīd ir vairāk nekā 40000 ha lielas augļukoku un ogulāju platības, no kurām apmēram ceturtdaļa ir komercdārzi. Visvairāk tajos ir ābeļu (ap 4000 ha) un upeņu (3000 ha) stādījumus, kas izveidoti attiecīgi 547 un 676 saimniecībās. Smiltisērkšķi, zemenes un avenas komercdārzos aizņem ap 1000 ha lielas platības. Lielākoties augļkopība koncentrējusies valsts ziemeļos, īpaši Pasvales un Panevėžas apkaimē.

Interesanti, ka atšķirībā no Latvijas 49% ābeļu komerc-

dārzu platības valstī apsaimnieko 14 saimniecību. Stādījumu lielums tajās svārstās no 50 līdz pat 300 ha.

Runājot par populārākajām ābolu šķirnēm, kuras Lietuvā audzē komerciālos nolūkos, Norberts Uselis sacīja, ka to izvēle ir atšķirīga. Jaunākos stādījumos pārliecinošs līderis ir arī mūšpusē labi zināmais 'Aukšis' (aizņem 17,7% stādījumu), kā arī 'Ligol' (15,6%). Diezgan populārs bija arī 'Sam-pion', bet diemžēl pēdējās aukstajās ziemās ļoti daudz šo koku izsala. Savukārt desmit gadus un vecākos stādījumos galvenokārt vērojamas divas ābolu šķirnes: jau pieminētais 'Aukšis' un 'Bogatir'.

Stāstītājs arī uzsvēra, ka Lietuvā aizvien vairāk dārzkopju pievēršas upeņu audzēšanai, kas vienu brīdi bija atstāta nedaudz novārtā, jo bija ļoti zemas realizācijas cenas. Pēdējā laikā situācija ir mainījusies.

«Rūdofs» un sukādes

Par savu pieredzi un sadarbību ar zinātniekiem stāstīja Jelgavas uzņēmuma «Lateko Food» valdes priekšsēdētāja EGĻA MARTINSONE. Viņas vadītā SIA nesen uzsākusi bioloģisko mazuļiem domāto augļu un ogu biezeņu «Rūdofs» ražošanu, kuru receptūru izstrādāja LVAI. Līdz šim šī niša Latvijā bija brīva, jo veikalos bija

nopērkami tikai ārzemju ražojumi. Egļa Martinsone atzina, ka šobrīd pieprasījums pēc «Rūdofla» aizvien pieaug, kas liecina, ka pirms vairākiem gadiem radusies ideja bijusi pareiza. Interesanti, ka saskaņā ar viņas sacīto viens no grūtākajiem etapiem līdz ražošanas uzsākšanai bijis atrast pašmāju bioloģiskos augļkopjus, kuri audzē tieši pārstrādei piemērotākas augļukoku šķirnes. Izrādījies, ka tādu ir ļoti maz.

Savukārt Edīte Kaufmane piebilda, ka šobrīd veikalos nopērkami jau vairāk nekā desmit dažādu produktu veidu, kuru receptūru izstrādājuši institūta zinātnieki. Viena no spilgtākajām pēdējā laikā gūtajām atzinībām saņemta šī mēneša sākumā Vācijā, kur notika izstāde «Fruit Logistica 2012». Tā ir lielākā nozares izstāde, kurā LVAI zinātnieki šogad piedalījās pirmo reizi. Viņi veidoja kopīgu stendu ar SIA «Amberbloom», kas ražo dažādus krūmciidoniju pārstrādes produktus, izmantojot institūtā izstrādātās un patentētās tehnoloģijas. LVAI direktore ar gandarījumu sacīja, ka interese par šiem produktiem bijusi ļoti liela un uzņēmums tikai izstādes laikā vien noslēdzis trīs sadarbības līgumus.

Indra Cehanoviča
Autores foto

